

ДОКЛАД

за извършения преглед и анализ на наличността и капацитета на електронни съобщителни мрежи, управлявани от органи на изпълнителната власт и публични предприятия по смисъла на чл. 2, ал. 1 от Закона за публичните предприятия, както и предложения за мерки за ефективно използване на съществуващите мрежи съгласно Решение на Министерския съвет № 558 от 6 август 2020 г.

В изпълнение на Решение на Министерския съвет № 558 от 6 август 2020 г. (РМС № 558) бе изготвен доклад за извършения преглед и анализ на наличността и капацитета на електронни съобщителни мрежи, управлявани от органи на изпълнителната власт и публични предприятия по смисъла на чл. 2, ал. 1 от Закона за публичните предприятия, както и предложения за мерки за ефективно използване на съществуващите мрежи, съгласно т. 7 от РМС № 558. Прегледът и анализът, със съответните предложения, бяха извършени от междуведомствена работна група (МРГ).

Съгласно т. 5 от РМС № 558 МРГ следваше да: а) извърши преглед и анализ на наличността и капацитета на електронни съобщителни мрежи, управлявани от Министерството на транспорта, информационните технологии и съобщенията, от Министерството на здравеопазването, от Министерството на отбраната, от Министерството на вътрешните работи, от Министерството на регионалното развитие и благоустройството, от Министерството на енергетиката, от Министерството на земеделието, храните и горите, от Държавна агенция „Електронно управление“ или от техни структури, или публични предприятия по смисъла на чл. 2, ал. 1 от Закона за публичните предприятия, в които те упражняват правата на държавата; б) анализира и предостави данни за възможността наличните мрежи да бъдат използвани от други администрации или частни оператори и предостави информация за условията за ползване; в) изготви справка за използвания собствен капацитет и нает капацитет и средните годишни разходи за осигуряване на съответната свързаност; г) изготви предложение за включване в Насоките по оперативните програми на текстове, които задължават бенефициентите при изготвяне на инвестиционни проекти да включват изграждане на защитни тръби и кабелни шахти, положени в подземна инфраструктура, които могат да се използват от всички мрежови оператори; д) анализира необходимостта от изменение на нормативната уредба с оглед на намаляване на инвестиционните разходи, споделяне на инфраструктура и координация на строително-ремонтните дейности.

В рамките на работата на МРГ е събрана информацията по т. 5, както следва:

I. ПРЕГЛЕД И АНАЛИЗ НА НАЛИЧНОСТТА И КАПАЦИТЕТА НА ЕЛЕКТРОННИ СЪОБЩИТЕЛНИ МРЕЖИ

На този етап Република България разполага с изградени близо 8000 км оптична инфраструктура за нуждите на държавната администрация като е осигурена свързаност за над 100 общински центъра, което гарантира сравнително високо ниво на комуникационна свързаност. Свързването на държавните и публичните институции е предпоставка за развитието и достъпа до онлайн услуги както на изпълнителната власт, така и на местните институции. В същото време то създава и повече възможности за хората, живеещи в отдалечени и слабо населени райони чрез преодоляване на тенденциите за изолиране на това население от социалния и културния живот на страната.

Проучванията показват, че близо 80 на сто от цената на изграждането на нови ширококолентови трасета се формира от полагането на нови канали и стълбове. Съвместното използване на съществуващата пасивна инфраструктура, както и капацитета на съществуващите мрежи може драстично да намали разходите и да осигури качествена свързаност не само за публичните органи, но и за населението и бизнеса, ако се осигури достъп на операторите до неизползвания капацитет.

В хода на работата на МРГ е установено следното:

Министерството на вътрешните работи (МВР), поради недостатъчния комуникационен ресурс, с който разполага, използва и капацитет от изградените електронни съобщителни мрежи на Държавна агенция „Електронно управление“, органи на изпълнителната власт и публични предприятия по смисъла на чл. 2, ал. 1 от Закона за публичните предприятия. В тази връзка, няма възможност наличните мрежи да бъдат използвани от други администрации или частни оператори.

Министерството на отбраната (МО) е изградило комуникационно-информационна система, предназначена да осигури надеждна комуникационна и информационна поддръжка на системата за командване и управление на МО, Въоръжените сили (ВС) на страната в мирно време, при извънредно положение, военно положение или положение на война. Към настоящия момент МО разполага с изградена Стационарна комуникационна мрежа (СКМ) съставена от радиорелейна мрежа и изграждащи се оптична кабелна мрежа и „Автоматизирана мрежа за свързка с подвижни обекти“, обхващащи всички военни гарнизони в страната, прилежащите им учебни, учебно-бойни и тренировъчни територии, всички военни летища, цялото черноморско крайбрежие, прилежащите териториални води на Черно море. СКМ е проектирана за осигуряване на командването и управлението на МО и ВС на Република България и не е предвиждан капацитет за предоставяне на пренос за други администрации или публични предприятия. Освен това, МО използва допълнителен комуникационен ресурс, предоставен от Държавна агенция „Електронно управление“ и от предприятия, предоставящи електронни съобщителни мрежи и/или услуги.

В правомощията на председателя на Държавна агенция „Електронно управление“ (ДАЕУ), съгласно Закона за електронното управление, е изграждането и координирането на споделените ресурси на електронното управление, като в тях се включват техническата инфраструктура, Единната електронна съобщителна мрежа (ЕЕСМ), информационните

центрове и Държавният хибриден частен облак (ДХЧО), които се създават и развиват от агенцията и се използват споделено от всички държавни органи. Единната електронна съобщителна мрежа на държавната администрация и за нуждите на националната сигурност е създадена с Постановление № 196 на Министерския съвет от 8 юли 2011 г. и включва съществуващите към този момент Национална мрежа на държавната администрация (НМДА) към Министерския съвет и Електронната съобщителна мрежа (ЕСМ) към Изпълнителна агенция „Електронни съобщителни мрежи и информационни системи“, на която ДАЕУ е правоприменик. ДАЕУ изгражда, развива, поддържа и управлява ЕЕСМ, като мрежата непрекъснато се оптимизира и разширява с цел осигуряване на заявената свързаност от институциите.

Досега по различни проекти на държавната администрация и по проект „Развитие на високоскоростен широкополосен достъп в България посредством изграждането на критична, защитена, сигурна и надеждна обществена ИКТ инфраструктура“ към ЕЕСМ са свързани следните **75 общини**: Аврен, Банско, Белоградчик, Благоевград, Бобов дол, Братя Даскалови, Брезово, Бургас, Варна, Велико Търново, Велинград, Венец, Видин, Враца, Върбица, Габрово, Гоце Делчев, Димово, Добрич, Дупница, Елин Пелин, Етрополе, Златица, Златоград, Ковачевци, Кула, Кърджали, Кюстендил, Ловеч, Мадан, Макреш, Марица (Пловдив), Мездра, Минерални бани, Монтана, Невестино, Неделино, Омуртаг, Павел баня, Павликени, Пазарджик, Панагюрище, Перник, Петрич, Плевен, Пловдив, Правец, Радомир, Разград, Разлог, Раковски, Родопи (Пловдив), Роман, Рудозем, Русе, Самуил, Сандански, Симеоновград, Сливен, Смолян, Стамболово, Стара Загора, Столична община, Стрелча, Струмляни, Сухиндол, Тетевен, Троян, Тунджа (Ямбол), Търговище, Угърчин, Чупрене, Шумен, Ябланица, Ямбол.

До 2021 г., чрез средства от бюджета на ДАЕУ, ще бъде изградена свързаност до други **49 общини** за разширяване на капацитета на ЕЕСМ във връзка с обезпечаване на функциите на ДХЧО и свързване в най-близките точки от съществуващата мрежа: Айтос, Алфатар, Ардино, Асеновград, Баните, Бойчиновци, Ботевград, Бяла, Велики Преслав, Ветрино, Вълчи дол, Горна Малина, Две могили, Димитровград, Добричка община, Долни Дъбник, Дулово, Дългопол, Елхово, Иваново, Искър, Казанлък, Карнобат, Каспичан, Кнежа, Кресна, Куклен, Лозница, Лъки, Медковец, Несебър, Нова Загора, Нови пазар, Пирдоп, Полски Тръмбеш, Провадия, Руен, Садово, Свиленград, Севлиево, Силистра, Симитли, Средец, Стамболийски, Тополовград, Харманли, Хасково, Хитрино, Черноочене.

Чрез проект по подмярка 7.3. „Широкополосна инфраструктура, включително нейното създаване, подобрение и разширяване, пасивна широкополосна инфраструктура и мерки за достъп до решения чрез широкополосна инфраструктура и електронно правителство“ от мярка 7 „Основни услуги и обновяване на селата в селските райони“ от Програмата за развитие на селските райони за периода 2014 – 2020 г. се предвижда осигуряване на високоскоростен широкополосен достъп до общини, попадащи в „бели“ зони - свързване на общо **83 общини** (59 „бели“ зони и 24 „сиви“ и „черни“ зони, през които преминават трасетата на общините „бели“ зони): Белица, *Алфатар*, *Баните*, Бобошево, Бойница, Болярово, Борино, Борован, Брацигово, Брегово, *Велики Преслав*, *Ветрино*, *Вълчи дол*, Георги Дамяново, Годеч, *Горна Малина*, Грамада, Гурково, Гърмен, Девин, *Долни Дъбник*, Дряново, *Дългопол*, Земен, Златарица, Каварна, Кайнарджа, Камено, Каолиново, *Каспичан*, Кочериново, Криводол, Лесичово, Луковит, *Лъки*, Маджарово, Малко Търново, Никола Козлево, Николаево, *Нови пазар*, Ново

село, Опан, Рила, Руен, Ружинци, Сандански, Сатовча, Сливо поле, Смядово, Струмьани, Суворово, Сунгурларе, Сърница, Трекляно, Трън, Суворово, Сунгурларе, Сърница, Трекляно, Трън, Хаджидимово, Хайредин, Чепеларе, Шабла, Аксаково, Балчик, Батак, Белослав, Брезник, Драгоман, Мъглиж, Приморско, Ракитово, Сливница, Трявна, *Айтос*, *Асеновград*, Божурище, Горна Оряховица, Девня, Костинброд, *Кресна*, Лясковец, Пещера, Септември, *Симитли*, Созопол и Царево.

До областните администрации в страната е налична оптична свързаност и са изградени опорни възли на ЕЕСМ.

Министерството на транспорта, информационните технологии и съобщенията (МТИТС) не разполага със собствена инфраструктура. Държавните предприятия **Национална компания „Железопътна инфраструктура“ (НКЖИ)** и **„Пристанищна инфраструктура“ (ДППИ)** към МТИТС са предоставили съгласно Закона за електронните съобщителни мрежи и физическата инфраструктура (ЗЕСМФИ) информация в Единната информационна точка (ЕИТ) за съществуващата физическа инфраструктура. Както следва, **НКЖИ** имат качени 1187 линейни съоръжения от железопътната инфраструктура и 7573 точкови съоръжения от железопътната инфраструктура. **ДППИ** е предоставило информация в ЕИТ за 219 линейни елемента от ЕСМ/комуникационна мрежа/, 31 точкови елемента от ЕСМ, 304 полигонови съоръжения от пристанищната инфраструктура, 111 линейни съоръжения от пристанищната инфраструктура, 1316 точкови съоръжения от пристанищната инфраструктура, 123 полигонови съоръжения по Републиканската пътна мрежа (РПМ), 413 полигонови съоръжения от железопътната инфраструктура, 486 линейни съоръжения от железопътната инфраструктура, 156 точкови съоръжения от железопътната инфраструктура, 30 канализационни полигонови съоръжения, 1189 канализационни линейни съоръжения, 1085 канализационни точкови съоръжения, 61 топлопреносни и топлоразпределителни линейни съоръжения, 44 топлопреносни и топлоразпределителни точкови съоръжения, 1801 точкови съоръжения на общественото осветление, 1225 електропреносни и електроразпределителни линейни съоръжения, 2118 електропреносни и електроразпределителни точкови съоръжения, 25 газопреносни и газоразпределителни линейни съоръжения, 16 газопреносни и газоразпределителни точкови съоръжения, 132 линейни съоръжения от инфраструктурата за разполагане на ЕСМ.

Освен това, **„Съобщително строителство и възстановяване“ ЕАД (ССВ ЕАД)**, дружество, в което МТИТС упражнява правата на държавата, е предоставило данни за мрежата собственост на Държавна агенция „Електронно управление“, с която то оперира съгласно Договори №№ 99 и 100 между двете страни. В ЕИТ са качени 284 линейни елемента от ЕСМ и 81 точкови елемента /междинни и крайни точки/ от ЕСМ.

Дружествата от системата на **Министерството на енергетиката**, които са предоставили информация съгласно ЗЕСМФИ за инфраструктурата си в ЕИТ са: **„Булгартрансгаз“ ЕАД**, с качени 4 линейни елемента от ЕСМ /оптичен кабел/; 100 газопреносни и газоразпределителни линейни съоръжения /газопроводи/ и 9 линейни съоръжения от инфраструктурата за разполагане на ЕСМ /полиетиленов канал/ и **„Минпроект“ ЕАД** – 9 точкови елемента от ЕСМ /разпределителен шкаф/. Информация не е предоставена от „Национална електрическа компания“ ЕАД, „Булгаргаз“ ЕАД, АЕЦ „Козлодуй“ ЕАД, „Електроенергиен системен

оператор“ ЕАД, „ТЕЦ Марица изток 2“ ЕАД, „Мини Марица-изток“ ЕАД и ДП „Радиоактивни отпадъци“.

Агенция „Пътна инфраструктура“ е предоставила в ЕИТ информация за съществуваща физическа инфраструктура – 7196 линейни съоръжения по РПМ - пътища и мостове.

Министерството на здравеопазването е посочило, че не разполага със собствени съобщителни мрежи. Към момента министерството работи по „Разработването и въвеждане/внедряване на Националната информационна система и извършване на гаранционна поддръжка“, като ще бъдат включени всички изпълнители на медицинска помощ. Проектът предвижда комуникацията да се извършва чрез уеб-услуги. Системата е централизирана, като предстои да се реши въпроса за включване на потребители от Регионалните здравни инспекции (РЗИ) и други институции, използвайки VPN мрежи.

Министерството на земеделието храните и горите (МЗХГ) не е предоставило информация съгласно т. 5 от РМС № 558 в сроковете определени от председателя на МРГ.

В допълнение към администрациите, попадащи в обхвата на РМС № 558, бяха проведени консултации с **Министерството на образованието и науката (МОН)**, което посочи наличието на свързаност чрез използване на мрежата на ДАЕУ до всички Регионални управления на образованието (РУО). От особена важност е към тази мрежа да се приобщят всички образователни институции в страната, вкл. училищата, университетите, коледите и научните организации, в т.ч. „София Тех Парк“. Това предполага поддържането и развитието на свързаността между тези организации на национално ниво, както и към европейската мрежа GEANT, чиято инфраструктура осигурява свързаност на образователни и научни организации в цяла Европа.

Стратегическият подход предполага както поддържането и развитието на свързаността между тези организации на национално, така и осигуряването на свързаност на европейско ниво чрез европейската мрежа GEANT, чиято инфраструктура осигурява свързаност между над 500 000 потребители от над 10 000 образователни и научни организации в цяла Европа. Съгласно анализите на МОН основното предизвикателство пред дългосрочното развитие и ефективно поддържане на националната свързаност и осигуряването на европейска такава чрез сътрудничество с GEANT се отнася до създаването се с времето организационна структура на национално ниво, състояща се от две сдружения, както следва:

- „Българска изследователска и образователна мрежа“ (БИОМ), представляваща България организационно в GEANT и състояща се от Българската академия на науките (БАН), Съвета на ректорите на висшите училища, МТИТС и сдружение „Национална изследователска мрежа“;
- „Национална изследователска мрежа“ (НИМ), осигуряваща поддръжка на националната свързаност между БАН и висшите училища и състояща се от МТИТС, ДАЕУ, МОН, БАН и висши училища.

Понастоящем БИОМ представлява България в управленските органи на GEANT и осигурява националната свързаност с нейната мрежа. В същото време националният финансови

принос към GEANT в периода 2015 – 2018 г. е осигурен от МОН чрез сключено споразумение вследствие на процедура по ЗОП. Този модел е неефективен и неустойчив, тъй като не позволява директно държавно участие в процеса на вземане на решения в рамките на GEANT, като същевременно предполага осигуряване на финансови средства от държавни институции без ясно правно основание. Основните ползватели на мрежата и услугите на GEANT са публичните висши училища и научни организации, които са свързани през два ринга – северен (с основни точки гр. Плевен, гр. Велико Търново, гр. Габрово и гр. Русе) и южен (гр. Пловдив, гр. Варна и гр. Шумен). Столичните организации също са вързани с два клона, като някои имат директна връзка. Тази структура е директно управлявана от БИОМ и инфраструктурата минава през външната връзка на GEANT, чрез предоставена ламбда от инфраструктурата на ДАЕУ.

Свързаността на националната мрежа на българските организации се осигурява от НИМ – т. нар. последна миля, чрез финансов принос от страна на съответните висши училища.

Гореописаното не води до структурирането и изпълнението на ясен, прозрачен и ефективен процес, който да води до дългосрочното развитие на свързаността в страната и устойчивото участие на страната в GEANT. Това е особено важно предвид нарастващата важност на свързаността на образователните и научните организации в страната с увеличението на необходимостта от сигурна и високоскоростна свързаност.

С оглед на реализирането на ключови програми и проекти, свързани с образователната система и цифровите технологии е крайно необходимо осигуряването и поддържането на високоскоростна и защитена опорна комуникационна свързаност, включваща и крайни мрежови устройства, която да послужи като основа за предлагане на образователни услуги, цифрово управление и мрежово взаимодействие между участниците в образователния и научен процес. В тази връзка е необходимо да се използва наличния национален ресурс, за да се гарантират посочената свързаност с минимални административни и финансови усилия.

II. ИЗПОЛЗВАНЕ НА СОБСТВЕН И НАЕТ КАПАЦИТЕТ И ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА ПОЛЗВАНЕ НА НАЛИЧНИТЕ МРЕЖИ ОТ ДРУГИ АДМИНИСТРАЦИИ ИЛИ ЧАСТНИ ОПЕРАТОРИ

Повечето от администрациите, които влизат в обхвата на т. 5 от РМС № 558, са посочили, че не разполагат със собствена инфраструктура, а тези, които разполагат със собствена инфраструктура, са посочили, че нямат свободен капацитет, а използват допълнителен капацитет, предоставен от Държавна агенция „Електронно управление“ и/или от предприятия, предоставящи електронни съобщителни мрежи и/или услуги.

Според предоставените от ДАЕУ данни съществуващите възли за достъп от ЕЕСМ по ведомства (без МВР, МО и ДАНС) са **общо 796**, както следва:

№	Наименование на ведомство	Брой съществуващи възли	Забележка
1	Министерство на финансите	145	Общо 172

	Агенция за държавна финансова инспекция	27	
2	Министерство на правосъдието	1	Общо 246
	Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“	29	
	Главна дирекция „Охрана“	73	
	Висш Съдебен Съвет	67	
	Прокуратура на Република България	64	
	Агенция по вписванията	12	
3	Държавна агенция „Архиви“	19	
4	Министерство на транспорта, информационните технологии и съобщенията	1	Общо 14
	Главна дирекция „Гражданска въздухоплавателна администрация“	6	
	Изпълнителна агенция „Железопътна администрация“	1	
	Изпълнителна агенция „Автомобилна администрация“	1	
	Изпълнителна агенция „Морска администрация“	4	
	Изпълнителна агенция „Проучване и поддържане на река Дунав“	1	
5	Агенция за хората с увреждания	0	
6	Министерство на околната среда и водите	12	
7	Министерство на труда и социалната политика	81	
8	Дирекция за национален строителен контрол	26	
9	Агенция за приватизация и следприватизационен контрол	1	
10	Национален осигурителен институт	37	
11	Патентно ведомство	1	
12	Национална здравноосигурителна каса	2	
13	Сметна палата	26	
14	Министерство на здравеопазването	36	
15	Държавна комисия по стоковите борси и тържищата	1	
16	Министерство на икономиката	3	

17	Столична община	1	
18	Министерство на културата	3	
19	Държавен фонд „Земеделие“	1	
20	Министерство на енергетиката	2	
21	Държавна агенция за метрологичен и технически надзор	10	
22	Министерство на туризма	3	
23	Министерство на младежта и спорта	1	
25	Държавна агенция „Държавен резерв и военновременни запаси“	1	
26	Министерство на регионалното развитие и благоустройството	32	
27	Държавна агенция „Безопасност на движението по пътищата“	1	
28	Министерство на образованието и науката	64	

Към настоящия момент ДАЕУ е изградила и поддържа: ЕЕСМ, включваща оптична кабелна мрежа от над 7 000 км с различен капацитет и тип на оптичните кабели (придобити при отделяне от „Българска телекомуникационна компания“ ЕАД, при интегриране с НМДА и изградени от ДАЕУ и предшестващите я структури) и съответно **1100 устройства за достъп**, разположени в централизиранни държавни структури, както и в областни и общински администрации във всички областни и част от общинските центрове. Предстои надграждането ѝ чрез подмяна на остарелите мултимодови оптични кабелни линии и свързването на нови общински центрове, което се реализира с бюджетни средства.

ДАЕУ използва около 50% от инсталирания капацитет, но в областните градове (София, Пловдив и др.) и в някои стратегически направления вече има недостиг на оптични влакна, което затруднява осигуряването на свързаност до нови адреси и обезпечаването на нормалната и резервирана работа на системите. Общата стойност на инвестициите за изграждането на тази инфраструктура е от порядъка на над 200 милиона лева. Годишната ѝ поддръжка се осигурява от ДАЕУ в рамките на бюджет от 2 милиона лева и личен състав от 60 служители.

Използването на капацитет между администрациите се осъществява чрез сключване на индивидуални споразумения, което е времеемко и създава допълнителна административна тежест. От друга страна анализът показва, че капацитетът на наличната оптична свързаност, осъществявана чрез мрежи, управлявани от органи на изпълнителната власт и публични предприятия по смисъла на чл. 2, ал. 1 от Закона за публичните предприятия, не е уплътнен в достатъчна степен. От страна на субектите, попадащи в обхвата на РМС № 558 не е предоставена детайлизирана информация за брой свободни тъмни влакна и възможности за инсталиране на крайно оборудване за уплътняване и повишаване на скорости по отделни оптични сегменти. Предвид на практика неограничените възможности на оптичната свързаност

като скорости чрез надграждане на крайно оборудване, могат да се достигнат значително по-високи скорости на обмен и оптимизиране на капацитета на наличната оптична свързаност. Същевременно не се използват пълноценно възможностите за обмен на капацитет с частни оператори, което ще облекчи административните процедури и ще създаде положителни практики за публично-частно сътрудничество.

По отношение облекчаването на реда, по който различните държавни структури могат да заявят необходимостта от използване на изградения вече ресурс и правилата, по които това може да се случи, не е идентифицирана необходимост от промяна в нормативната уредба, а може да се прилагат инструменти, установени със ЗЕСМФИ, в обхвата на който категорично попадат субектите, обхванати от т. 5 от РМС № 558.

Съгласно дефиницията в т. 4 от Допълнителните разпоредби на ЗЕСМФИ „оператор на електронна съобщителна мрежа“ е предприятие, предоставящо или което има право да предоставя обществени електронни съобщителни мрежи и/или услуги и **оператор на електронна съобщителна мрежа за нуждите на държавното управление.**

За да бъде заявена услуга потребителят следва да има регистрация в платформата ЕИТ, която е достъпна на адрес: <https://sipbg.gov.bg>. След като потребителят е вече регистриран, през своя профил той може да достъпи услугата, която е налична в модул е-Услуги -> Подаване на заявление за разполагане на ЕСМ.

След стартиране на заявката за услуга потребителят ще трябва да попълни заявление. Образецът на заявлението е установен с Наредбата за форматите на данните и за условията и реда за предоставяне на достъп до информацията в единната информационна точка, Приложение 3 към чл. 11. **Заявяването на услугата, попълването на заявление и резултатът са изцяло електронни.**

Разпоредбите на ЗЕСМФИ не създават ограничения относно субектите, които да ги прилагат. Съгласно разпоредбите на чл. 4, ал. 5 от ЗЕСМФИ органите на изпълнителната власт, държавните предприятия, а в случаите по чл. 20, ал. 3, т. 2 – мрежовите оператори, публикуват чрез Единната информационна точка обявления за предоставянето на права за достъп до и/или съвместно ползване на физическата си инфраструктура, включително до нейните елементи и/или съоръжения, с оглед на разполагане и използване на електронни съобщителни мрежи, при наличие на обосновано искане и при условията на закона.

След получаване на искането мрежовият оператор обявява намерението си да предостави права върху съответната физическа инфраструктура на страницата си в интернет и по друг подходящ начин, като определя 14-дневен срок за подаване на заявления от заинтересовани лица. Мрежовият оператор изпраща информацията на ЕИТ едновременно с публикуването ѝ на своята интернет страница. 14-дневният срок за подаване на заявления започва да тече от датата, на която обявлението на мрежовия оператор е публикувано в Единната информационна точка.

Всеки мрежов оператор предоставя на Единната информационна точка минимална информация относно текущи или планирани дейности по строителство, разполагане или монтаж, свързани с неговата физическа инфраструктура.

Посочените по-горе данни се поддържат в ЕИТ чрез функционалностите на **2 публични регистъра**, а именно:

- ГИС базиран електронен регистър на планираните или текущи дейности по разполагане и монтаж на мрежова инфраструктура;
- Електронен регистър на обявленията за предоставяне на права за достъп до и съвместно ползване на физическа инфраструктура.

Съгласно ЗЕСМФИ информацията се предоставя на Единната информационна точка и се поддържа актуална от държавните органи съгласно тяхната компетентност и от мрежовите оператори. **Функционалностите на тези регистри могат да се използват, за да се предоставя информация за бъдещи дейности по разполагане и ремонт на всякакъв тип инфраструктура, което да намали инвестиционните разходи чрез тяхното споделяне. От друга страна, чрез обявленията за предоставяне на права за достъп до и съвместно ползване на физическа инфраструктура може да се подава актуална информация за свободен ресурс, който да се ползва от заинтересованите администрации, като така проактивно се създават условия за използване на наличните ресурси.**

III. НАСОКИ ПРИ РЕАЛИЗАЦИЯ НА ИНВЕСТИЦИОННИ ПРОЕКТИ ФИНАНСИРАНИ СЪС СРЕДСТВА ОТ ЕС ИЛИ ОТ БЮДЖЕТА

От съществено значение е в действащата практика и в оперативните програми да залегнат изисквания, съгласно които при проектиране, строителство, ремонт и реконструкции на пътна инфраструктура да може да се извършва паралелно полагане на пасивни и активни елементи на електронни съобщителни мрежи. В тази връзка, е задължително органите на изпълнителната власт, в чиито структури има Управляващ орган на оперативна програма, в срок до 15 януари 2021 г. да включат в Насоките по оперативните програми текстове, задължаващи бенефициерите, където това е възможно, да изготвят инвестиционни проекти, които включват изграждане на защитни тръби и кабелни шахти, положени в подземна инфраструктура, които могат да се използват от всички мрежови оператори.

В голяма степен изграждането на пътна инфраструктура се финансира от Оперативна програма „Транспорт и транспортна инфраструктура“, а общинските пътища – от Програмата за развитие на селските райони. В последната има изрично заложен текст, който задължава бенефициерите да изготвят инвестиционни проекти, които включват изграждане на защитни тръби и кабелни шахти, положени в подземна инфраструктура. Тази добра практика е целесъобразно да бъде мултиплицирана и използвана и във всички инвестиционни проекти, финансирани със средства от ЕС или от бюджета, което ще гарантира намаляване на инвестиционните разходи, икономия на ресурси и гарантиране на качествена цифрова свързаност за местните общности.

IV. АНАЛИЗ НА НОРМАТИВНАТА УРЕДБА

Редът за разполагане на електронни съобщителни мрежи и изграждане на прилежащата им физическа инфраструктура е уреден в **Закона за устройство на територията (ЗУТ)** и **Закона за електронните съобщителни мрежи и физическата инфраструктура (ЗЕСМФИ)**.

1.1. По реда на ЗУТ

Дейностите по устройствено планиране, инвестиционно проектиране, съгласуване и одобряване на инвестиционните проекти, по издаване на разрешение за строеж и въвеждане в експлоатация на физическа инфраструктура за разполагане на електронни съобщителни мрежи и приемно-предавателни станции се извършват при условията и по реда на ЗУТ. Приемно-предавателните станции и останалата пасивна физическа инфраструктура представляват елементи на техническата инфраструктура, която се предвижда с устройствени планове.

В урбанизираните територии елементите на техническата инфраструктура се предвиждат с планове-схеми към подробните устройствени планове, които се одобряват заедно с подробния устройствен план и са неразделна част от него. План-схемите за мрежите на техническата инфраструктура по принцип следват уличната транспортна мрежа.

Извън урбанизираните територии елементите на техническата инфраструктура се предвиждат с парцеларни планове, които се одобряват само когато трасето е „извън обхвата на пътя“. Не се изисква изработване на подробен устройствен план когато трасето на физическата инфраструктура за кабелна електронна съобщителна мрежа е в обхвата и на отредените сервитути на електропроводи, газопроводи, водопроводни и канализационни мрежи, жп линия и други линейни обекти на техническата инфраструктура.

Тези разпоредби целят облекчен административен режим, за да отговарят на нуждата от достъп до бързи и качествени услуги, като един от начините е именно намаляване на административната тежест и то в случаите, в които това действително може да бъде постигнато.

При налична възможност линейните елементи на техническата инфраструктура се обвързват с транспортната техническа инфраструктура. В населените места линейната физическа инфраструктура, предназначена за разполагане на електронни съобщителни мрежи, следва да се проектира и изгражда като улични мрежи и съоръжения. Разполагането на улична физическа инфраструктура, предназначена за разполагане на електронни съобщителни мрежи, се съгласува с останалите улични елементи на техническата инфраструктура, което се осигурява от кмета на общината.

Строителят, изграждащ улични мрежи и съоръжения на техническата инфраструктура, включително физическа инфраструктура, предназначена за разполагане на електронни съобщителни мрежи, има ред задължения, съгласно чл. 74 от ЗУТ, а включително, но не само: преди започване на строителството да вземе необходимите мерки за осигуряване на безопасността; за запазване от повреди и разместване на заварени подземни и надземни мрежи и съоръжения; да уведоми за откритите подземни и надземни мрежи и съоръжения, необозначени в съответните специализирани карти и регистри; да уведоми съответните органи за началото и срока на строителството; да уведоми незабавно съответните служби и експлоатационни дружества за евентуални повреди, произлезли при работата; да извърши за своя сметка необходими възстановителни работи; да отстрани нанесените повреди, констатирани и отразени в констативен протокол, в определени срокове.

В урегулирани територии подземната физическа инфраструктура, предназначена за разполагане на електронни съобщителни мрежи, се изгражда едновременно с другите мрежи и

съоръжения (водопроводи, канализации, електрически, топлоснабдителни, газоснабдителни мрежи и други), преди полагането на бордюри, тротоари и улични настилки, а в неурегулирани територии се изгражда въз основа на парцеларен план. Проводите и съоръженията на техническата инфраструктура се изграждат, поддържат и ремонтират от и за сметка на държавата, общините или съответните експлоатационни дружества, освен ако в специален закон е предвидено друго. Проектирането и строителството на обектите на техническата инфраструктура се извършват по общия ред, определен в ЗУТ (чл. 64, ал. 4 от ЗУТ).

По отношение на строителството, могат да се посочат и облекченията по чл. 151 от ЗУТ с допълнителното включване към случаите, в които не се изисква разрешение за строеж на следните две хипотези:

1. изграждане на физическа инфраструктура в случаите по чл. 50, ал. 3, т. 3 от Закона за електронните съобщителни мрежи и физическа инфраструктура за разполагане на кабелни електронни съобщителни мрежи в имоти – частна собственост, отредени за индивидуално ниско жилищно застрояване;

2. поддръжка, дооборудване и/или подобряване на елементи на приемно-предавателни станции, както и тяхната подмяна или допълване чрез монтаж или демонтаж на елементи от радиопредавателната система, с елементи и оборудване на същата или друга електронна съобщителна мрежа от същия и/или друг вид технология в същия или друг честотен обхват, при спазване на здравните норми и изисквания, в случай че не се налага да бъдат изпълнени изкопни работи и/или строително-монтажни работи, променящи конструкцията, вида на конструктивните елементи и/или натоварвания на съответните съоръжения, с оглед спазването на изискванията за механично съпротивление и устойчивост.

Втората хипотеза е допълнение на модела, замислен със ЗЕСМФИ – създаване на уредба, която да насърчи, облекчи и ускори разполагането на електронни съобщителни мрежи и физическа инфраструктура. За да се намери баланс и да се създадат надлежни механизми, свързани със строителството, както и да се отговори на обществените очаквания за гаранции за безвредност и опазване на здравето на хората, в следващите разпоредби на чл. 151 е предвидено тези дейности да се извършват въз основа на: становище на инженер-конструктор; становище на инженер с професионална квалификация в областта на съобщенията с указания за извършването им; положителна експертна оценка за съответствие с изискванията за пределно допустимите нива на електромагнитни полета; представянето на документ, удостоверяващ одобрението им от Комисията за регулиране на съобщенията в отредените от закона случаи.

Също така операторът на електронната съобщителна мрежа е длъжен да уведоми собственика/ците на имота, в които е изградена приемно-предавателната станция, преди започване на съответните дейности. В 14-дневен срок след приключване на дейностите операторът на електронната съобщителна мрежа възлага извършването на необходимите измервания за съответствие с пределно допустимите нива на електромагнитни полета. Операторът подава заявление за регистрация пред органите на държавния здравен контрол и пред Комисията за регулиране на съобщенията и уведомява кмета на съответната община, като прилага изискуемите по ЗУТ документи.

Допълнителна стъпка в облекчаването на режимите за разполагане на електронни съобщителни мрежи и физическа инфраструктура е новият законопроект за изменение и допълнение на Закона за електронните съобщения. С преходните и заключителните разпоредби на законопроекта се предлага изменение и допълнение на Закона за устройство на територията, съгласно което за точките за безжичен достъп с малък обхват не се изисква разрешение за поставяне като преместваеми обекти. Определението за точки за безжичен достъп с малък обхват следва дадено в Директива (ЕС) 2018/1972 за установяване на Европейския кодекс за електронни съобщения.

1.2. По реда на ЗЕСМФИ

В Глава шеста от ЗЕСМФИ „Разполагане на електронни съобщителни мрежи и изграждане на прилежащата им физическа инфраструктура“ в два отделни раздела са разграничени дейностите, които изцяло се извършват по реда на Закона за устройство на територията – това са дейностите, свързани с изграждане на физическа инфраструктура за разполагане на електронни съобщителни мрежи и общи правила относно дейностите по разполагане на електронна съобщителна мрежа и изграждането на прилежащата ѝ физическа инфраструктура.

Дейностите, свързани с разполагането на електронна съобщителна мрежа, които се извършват по реда на ЗЕСМФИ, са: изтегляне и/или окачване на съобщителни кабели, и/или монтаж на други елементи от електронни съобщителни мрежи в съществуваща заварена или търпима физическа инфраструктура по смисъла на § 21 от ЗР на ЗУТ; поддръжка на елементи и оборудване на електронни съобщителни мрежи.

Тези дейности се извършват въз основа на проект, изработен от лице, притежаващо необходимата проектантска правоспособност, и становище на инженер-конструктор и инженер с професионална квалификация в областта на съобщенията с указания за извършване на инсталационните работи. Съгласуването на проектите с мрежовите оператори, стопанисващи съответната физическа инфраструктура, се извършва предварително с оглед на спазването на изискванията на специалните закони, регламентиращи нейното изграждане и/или експлоатация.

Когато се извършват дейности по разполагане на електронни съобщителни мрежи във, върху или по физическа инфраструктура, чрез която се предоставят услуги по Закона за енергетиката, се съставя протокол, в който се описват извършените инсталационни работи и се удостоверява, че са спазени разпоредбите от сключения договор, както и предвижданията на проекта и, че са спазени указанията за извършване на инсталационните работи, предвидени в специализираните становища с указания за извършване на инсталационните работи.

Заявлението за регистрацията на мрежата се изпраща до ЕИТ и до кмета на общината, на чиято територия се разгръща мрежата от оператора на електронна съобщителна мрежа, придружено с информация за изпълнението на дейностите по разполагане на електронни съобщителни мрежи в едномесечен срок от изпълнението им. Към заявлението се прилага и подписания протокол, удостоверяващ извършването на дейностите по разполагане на електронните съобщителни мрежи. Процедурата приключва с регистрацията на протокола в ЕИТ. Отказ се постановява, ако към заявлението не е представен протокол, удостоверяващ извършването на дейностите по разполагане на електронните съобщителни мрежи или същия не

е подписан от всички лица по чл. 53, ал. 2 от ЗЕСМФИ, както и в случаите, когато протоколът е подписан със забележки от някое от лицата.

Съвместното ползване по ЗЕСМФИ не ограничава правото на мрежовите оператори на физическа инфраструктура да осъществяват свободно инвестиционни инициативи и намерения, свързани с притежаваната от тях инфраструктура по предвидения със закона ред и водещи до нейното премахване или преместване. За целта те уведомяват операторите на електронни съобщителни мрежи, с които са сключили договор за достъп до и съвместно ползване на физическа инфраструктура, предварително за своите инвестиционни намерения, свързани с тази инфраструктура, в подходящ срок преди началото на изпълнение на строителните и монтажните работи.

Законът предвижда задължение кабелните електронни съобщителни мрежи да се разполагат подземно, като се допуска въздушното им разполагане само в изрично предвидени в закона случаи.

Прилагането на разпоредбите на ЗЕСМФИ има за цел изграждането на физическа инфраструктура за разполагане на електронни съобщителни мрежи да достига максимално бързо до крайния потребител.

ЗЕСМФИ е създал правила, с които се улеснява и стимулира разполагането на високоскоростни електронни съобщителни мрежи чрез насърчаване на съвместното използване на съществуващата физическа инфраструктура и създаване на условия за по-ефикасно и с по-ниски разходи изграждане на нова физическа инфраструктура. На този етап са необходими координирани усилия за постигане на тези цели и съответно прилагане на мерки, които ще донесат добавена стойност и за бизнеса, и за администрацията.

С оглед на гореизложеното, МРГ на този етап не установи необходимост от промяна на съществуващата нормативна уредба. Намаляване на инвестиционните разходи, споделяне на инфраструктура и координация на строително-ремонтните дейности са уредени в ЗЕСМФИ и ЗУТ.

V. ПРЕДЛОЖЕНИЯ

МРГ предлага да се предприемат следните мерки за ефективно изграждане и използване на съществуващите мрежи:

1. Органите на изпълнителната власт и публичните предприятия по смисъла на чл. 2, ал. 1 от Закона за публичните предприятия да изпълняват законовите си задължения и регулярно да подават информация за предоставените им за управление мрежи, за планираните или текущи дейности по разполагане и монтаж на мрежова инфраструктура, за предоставяне на права за достъп до и съвместно ползване на физическа инфраструктура в ЕИТ, поддържана от МТИТС.

2. Органите на изпълнителната власт и общините, при необходимост от използване на изграден вече ресурс, съгласно разпоредбите на ЗЕСМФИ, да използват пълната функционалност на платформата ЕИТ, като заявят своето искане за предоставяне на достъп до и/или съвместно ползване на физическа инфраструктура чрез попълване на заявление и изпълнение на съответната услуга в ЕИТ.

3. Органите на изпълнителната власт и публичните предприятия по смисъла на чл. 2, ал. 1 от Закона за публичните предприятия да използват функционалностите на платформата ЕИТ за обмен/предоставяне на свързаност (тъмни влакна и битстрийм) както помежду си, така и с оператори на услуги.

4. Органите на изпълнителната власт, в чиито структури има Управляващ орган на оперативна програма, в срок до 15 януари 2021 г. да включат в Насоките по оперативните програми текстове, задължаващи бенефициерите, където това е възможно, да изготвят инвестиционни проекти, които включват изграждане на защитни тръби и кабелни шахти, положени в подземна инфраструктура, които могат да се използват от всички мрежови оператори. Всяко отклонение от това правило да се мотивира изрично.

5. Органите на изпълнителната власт и общинската администрация, в рамките на своята компетентност, да предвидят при реализацията на инфраструктурни проекти с финансиране от бюджета задължително полагане на защитни тръби и кабелни шахти, които да се използват при разполагането на електронни съобщителни мрежи.

6. Органите на изпълнителната власт и общините да подават актуална информация за планираните или текущи дейности по разполагане и монтаж на мрежова инфраструктура, както и за възможностите за предоставяне на права за достъп до и съвместно ползване на физическа инфраструктура.

7. В срок до 15 януари 2021 г. министърът на образованието и науката и председателят на ДАЕУ да предприемат необходимите стъпки за определяне на ДАЕУ като представителния национален орган в GEANT и съответно за гарантиране на свързаността на образователните и научните организации, като се предвиди необходимия технически и финансов ресурс.